

Stärkt psykosocialt stöd till medarbetare inom vård- och omsorg

2020-06-15

Inledning

Coronapandemin har slagit hårt mot Sverige och det svenska samhället. Dödstalen är nu uppe i omkring 5 000 avlidna personer. Ungefär 2 300 har fått intensivvård och många äldre vårdas dag som natt på äldreboenden över hela landet. Många kämpar för sina liv och både sjuka och anhöriga känner en ökad stress och sorg över avsaknaden av fysisk kontakt – och möjligheten till avsked.

De som funnits där, bredvid sjukhussängen och i frontlinjen för att vårda de sjuka, är vård- och omsorgspersonalen. Det är dessa personer som får vården och omsorgen att fungera, varje dag. Än är pandemin långt ifrån över, och även efter att vi tagit oss ur denna kris så finns en stor mängd patienter som skjutit upp planerad vård som kommer behöva tas omhand. Nästan varannan planerad operation har ställts in under krisens första 22 veckor. Att välfärdens medarbetare mår bra och orkar med jobbet är helt avgörande för att Sverige som land ska besegra pandemin och att välfärden fungerar.

Hos den här gruppen vet vi att sjuktalen är högre redan sedan tidigare samt att det finns en ökad risk för återfall i sjukskrivning, och för längre sjukfall och psykisk ohälsa. Erfarenheter av Covid-19 från andra delar av världen, liksom erfarenheter från tidigare epidemier visar att det är mycket vanligt med stress, utmattnings- och posttraumatiska besvär bland frontlinjepersonal.

Arbetsrelaterade sjukdomar ökar nu för första gången på flera år. Anledningen till de sedan tidigare höga sjuktalen är flera – många arbetar inom kontaktyrken med en ökad smittorisk, ökad psykisk påfrestning och periodvis mycket hög arbetsbelastning med begränsade möjligheter att påverka sin arbetssituation. Dessutom ökar risken för så kallad ”etisk stress” när anställda ställs inför situationer där man vill hjälpa, men likväl står maktlös.

Ska vi klara av att besegra pandemin och ha en fortsatt fungerande välfärd måste medarbetarna inom vård- och omsorg orka inte bara under, utan också efter krisen. Vi behöver satsa på en hållbar plan för psykisk återhämtning, där symptom fångas upp, med anpassat kris- och traumastöd till de med behov, samt långsiktigt samtalsstöd för att stärka de psykosociala förutsättningarna på jobbet.

Under krisen har det blivit väldigt tydligt att medarbetare inom vård och omsorg behöver ytterligare psykosocialt stöd och hjälp med traumabehandling. Idag varierar tillgången till detta inom landet – i vissa regioner finns ett väl utvecklat krisstöd tillgängligt dygnet runt medan det i andra regioner, och framförallt bland mindre utförare såsom kommuner och flera privata vårdgivare, inte är lika välutvecklat. För att säkra en jämlik tillgång över hela landet behövs mer resurser och kompletteringar till det stöd som arbetsgivare redan ger. Långsiktigt vet vi att tillgången på utbildade medarbetare för att behandla psykisk ohälsa är ett bekymmer. Centerpartiet har därför sedan tidigare föreslagit utökade utbildningsinsatser och bättre tillgång till enklare samtalsstöd.

Idag föreslår Centerpartiet också ett särskilt psykosocialt stöd till medarbetare i vård och omsorg. Stödet ska bestå av tre delar: ett särskilt krisstöd, ett samtalsstöd och riktad traumabehandling. I utformningen av det psykosociala stödet behöver det finnas en flexibilitet kring verktyg och arbetssätt så att varje region kan använda stödet efter sina lokala förutsättningar, sannolikt kommer företagshälsovården vara en viktig del i arbetet.

Vi beräknar att satsningen har en offentlig finansiell effekt på cirka 500 miljoner kronor per år i två år.

Paketets tre delar

1. Krisstöd

Många medarbetare inom vård-och omsorg arbetar under rådande pandemi under extra stor arbetsbelastning och press. Kommuner och regioners möjlighet till en struktur för lokalt stöd varierar. Därför behöver krisstödet utformas så att det kan nå dygnet runt och medarbetaren ska mötas av personer med hög kompetens inom kris och krishantering. Krisstödet ska kunna ges digitalt och komplettera det lokala krisstödet som kommuner/regioner/verksamheter själva har byggt upp tillsammans med interna resurser. Vi vill att detta krisstöd ska upphandlas nationellt och erbjuds alla regioner digitalt. Det ska vara tillgängligt för alla som arbetar med Covid-19-patienter.

2. Samtalsstöd

Redan innan pandemin var kontinuerligt samtalsstöd efterfrågat bland vård-och omsorgspersonal. I och med Coronakrisen ökar behovet ytterligare. Samtliga medarbetare med behov ska därför kunna erbjudas ett professionellt stöd. Samtalsstödet ska kunna ske digitalt. En naturlig ingång för många typer av samtalsstöd kommer vara den befintliga företagshälsovården, men kan även lösas på andra sätt.

3. Traumabehandling

Personalgrupper som under en länge tid arbetat på krisavtal med långa arbetspass i nya miljöer, med nya kollegor och arbetsuppgifter hamnar under en hög arbetsbelastning och utsätts för en stor risk för högt och långvarigt stresspåslag som i förlängningen kan utlösa värre stressproblematiker. Samtidigt väntar en sommar med risk för inställda semestrar som extra belastning. Många förväntas få så allvarliga men att de under en längre tid kommer att påverkas mycket negativt av dessa händelser, och utveckla utmattningssyndrom, stress och ångestproblematik och i de värre fallen posttraumatisk stress (PTSD). De medarbetare som bedöms ha symptom på PTSD ska ges traumabehandling i grupp eller individuellt. Dessutom bör digitala verktyg för självhjälp vid trauma erbjudas.

Centerpartiet tar ansvar för svensk sjukvård

Coronakrisen har drabbat vårt land hårt och krisen är långt ifrån över. Att de människor som arbetar inom vården och omsorgen får det stöd de behöver för att orka fortsätta arbeta under och efter krisen är nödvändigt för svensk sjukvård -och välfärd. Det här är ytterligare ett exempel på hur Centerpartiets röst gör skillnad för sjukvården.

Vi beräknar att satsningen kommer innebära ökade offentliga utgifter med ungefär 500 miljoner kronor per år i två år. Psykosocialt stöd för vård-och omsorgspersonal leder till ökad hållbarhet i välfärden och bättre förutsättningar för att orka fortsätta arbeta inom vård-och omsorgsyrken.